

**Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 20
hallituksen esityksestä laiksi Valtavaaran ja Pyhävaaran luon-
nonsuojelualueesta**

Eduskunta on 8 päivänä kesäkuuta 1990 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 80.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijoh-
taja Olli Ojala ympäristöministeriöstä, erikois-
tutkija Rauno Väisänen vesi- ja ympäristöhalli-
tuksesta, ylijohdaja Pentti Takala ja ylitarkas-
taja Marja-Liisa Hintsanen metsähallituksesta,
kaavoitusinsinööri Kimmo Mustonen Kuusa-
mon kunnasta, metsänhoitaja Ismo Karhu
Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitosta ja
pääsihteeri Esko Joutsamo Suomen luonnon-
suojeluliitosta.

Lisäksi Suomen Kaupunkiliitto, Suomen
Kunnallislitto ja Finlands svenska kommun-
förbund ovat antaneet kirjallisen asiantuntija-
lausunnon.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksen tarkoitus on perustaa
Kuusamon kunnassa sijaitsevalle Valtavaaran
ja Pyhävaaran alueelle luonnonsuojelulain mu-
kainen, pinta-alaltaan noin 750 hehtaarin suu-
ruinen luonnonsuojelualue.

Rauhoituksen tarkoituksena on suojella Val-
tavaaran, Rukatunturin ja Pyhävaaran aluei-
den luonnontilaisina säilyneet valtionmaat.
Suojeltava alue on yleisilmeeltään karuista
kvartsiittivaaroista koostuva kokonaisuus, jo-
hon kuuluu muun muassa eteläistä tunturikas-
villisuutta, vanhoja metsiä, niin sanottujen ete-
lävuoririnteiden vaateliasta kasvillisuutta sekä

reheviä puronvarsikorpia ja lettoja ja näiden
elämistää. Suojeltavalla alueella on useita
uhanalaisia ja harvinaisia eläin- ja kasvilajeja.
Alueen maisema on tunnettu kauneudestaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti,
kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja
saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää
lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hy-
väksymistä sellaisenaan.

Valiokunnan mielestä on myös tärkeätä, että
puistoon liittyviä asioita suunniteltaessa ja kä-
siteltäessä paikallisten järjestöjen ja asukkai-
den kannanotot otetaan huomioon.

Valiokunta kuitenkin edellyttää, että luon-
nonsuojelualueen perustamisen johdosta mene-
ttävät pysyvät työpaikat tällä alueella korva-
taan ja että alueen kehitystä ja pysyvien työ-
paikkojen säilymistä tarkoin seurataan sekä
tarvittaessa ryhdytään asian vaatimiin toimen-
piteisiin.

Lopuksi valiokunta kiinnittää huomiota sii-
hen, että laadittavassa hoito- ja käyttösuunni-
telmassa maisemansuojelulliset sekä metsän-
hoidolliset näkökohdat otetaan huomioon.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

*että lakiehdotus hyväksyttäisiin
muuttamattomana.*

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokun-
nassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kok-
ko, jäsenet R. Aho, Dromberg, Joenpalo,

Jurva, Kalima, Nyman, Sarapää, Turunen,
Urpilainen, Valli ja Varpasuo sekä varajäsen
Lindroos.

Vastalause

Kun lakiehdotuksen tarkoittamalla alueella on samaan aikaan käsittelyssä Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton 3. vaihekaava ja sen kanssa alemmanasteisena Kuusamon kunnan Rukan osayleiskaava, liittyvät hallituksen ”uhkakuvat” näin ollen väliportaan ja kuntatason asiantuntemukseen ja demokraattiseen päätöksentekoprosessiin.

Katson, että nyt käsittelyssä oleva lakiehdotus on pahasti ristiriidassa rakennuslain ja aluesuunnittelun hengen ja periaatteiden kanssa.

Kuusamon kunta on jo vuodesta 1980 alkaen yleiskaava- ja rakennuskaavaratkaisuilla turvannut Rukatunturin ja Pyhävaaran keskeiset luonnonsuojelua vaativat alueet. Valtavaaran tunturialueen lakiosa on ollut vuodesta 1961 lähtien metsähallituksen luonnonhoitometsänä. Mitkään rakentamissuunnitelmat eivät ole tätäkään aluetta uhanneet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton 3. vaihekaavan lausuntokieroksen ja käsittelyn aikana on esitetty perustellusti Kuusamon keskeisen elinkeinotoimen, talvimatkailun, mahdollisesti tarvitsemien toi-

mintojen edelleen turvaamiseksi, että Valtavaaran lounaisosassa olevat ns. Saaruan kukkulat, noin 50 hehtaaria, jätetään suojelualueen ulkopuolelle ja vastaavasti koko Valtavaaran tunturin itäinen metsävyöhyke noin 350 hehtaaria lisätään suojelualueen piiriin eli esitetyn luonnonsuojelualueen keskeisin aluevaraus huomattavasti laajenee.

Tätä tarkoittavat yhdensuuntaiset päätökset ovat tehneet Kuusamon kunta, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton liittovaltuusto ja kauppa- ja teollisuusministeriö.

Metsähallitus, maa- ja metsätalousministeriö ja Oulun lääninhallitus ovat lausunnoissaan esittäneet lakiehdotuksen lykkäämistä ja edellä mainittujen seutukaava- ja yleiskaavaratkaisujen rinnalla lisäselvityksen tekemistä esitetyn alueen luonnosta ja matkailun vaikutuksista.

Edellä olevan perusteella katson, että valio-kunnan mietintöön sisältyvän lakiehdotuksen 2 §:n tarkoittamasta Valtavaaran luonnonsuojelualueesta tulee poistaa ns. Saaruan kukkulat, jolloin Valtavaaran-Pyhävaaran luonnonsuojelualueen pinta-ala on noin 700 hehtaaria.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Kimmo Sarapää